

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 90
van **VERA CELIS**
datum: 23 november 2018

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Kleuterparticipatie bij rondtrekkende families - Stand van zaken

Vlaanderen behoort met een kleuterparticipatie van 99% tot de absolute wereldtop. Ondanks deze positieve cijfers weten we dat de participatie van kinderen uit kwetsbare gezinnen nog een belangrijk werkpunt blijft. Tot deze groep behoren ook de kleuters van rondtrekkende families.

In het actieplan Kleuterparticipatie dat de minister in december 2016 heeft gelanceerd, wijdde zij een belangrijke paragraaf aan kinderen van (rond)trekkende families. Ze gaf onder andere aan dat veel (rond)trekkende ouders nog te weinig overtuigd zijn van het belang om kinderen zo vroeg mogelijk naar school te sturen. Ze zou dan ook nagaan hoe er bij deze ouders een 'mindshift' kon worden gerealiseerd.

Vorig jaar bevroeg ik de minister reeds over de voortgang van deze ambitie (schriftelijke vraag nr. 542 van 9 juni 2017). De minister gaf toen aan dat er overleg werd gepleegd met vertegenwoordigers van residentiële terreinen en met de LOP-deskundigen van de betrokken regio's. Ze zou hierover een sterkte-zwakteanalyse laten maken door haar departement. Deze resultaten zou ze bespreken met de werkgroep ROM-onderwijs en hierover vervolgens een visie en voorstellen laten ontwikkelen.

In opvolging wens ik graag de volgende vragen te stellen.

1. Kan de minister aangeven wat de resultaten waren van de sterkte-zwakteanalyse? Welke conclusies werden er getrokken?
2. Kan de minister omschrijven welke visie zij in haar beleid wil uitwerken en wat zij wil nastreven?
3. Kan de minister een stand van zaken meedelen over de aangekondigde maatregelen voor een hogere kleuterparticipatie bij (rond)trekkende families? Welke partners zijn er betrokken? Hoe staat het met het overleg op het werkveld?
4. Kan de minister aangeven of er reeds proefprojecten zijn opgestart en op welke manieren deze worden georganiseerd? Kan de minister aangeven hoe en wanneer zij deze proefprojecten zal evalueren?
5. Voorziet de minister nog in maatregelen naar deze doelgroep?

ANTWOORD

op vraag nr. 90 van 23 november 2018

van **VERA CELIS**

Binnen de specifieke doelgroep van rondtrekkende families werden de ROM geïdentificeerd als een groep waarvan de kleuterparticipatie en de onderwijsdeelname in het algemeen problematisch is.

Mijn administratie is in overleg gegaan zowel met de vertegenwoordigers van de residentiële terreinen als met beheerders van de doortrekkersterreinen. Doel was de effectieve onderwijsparticipatie van beide groepen in kaart krijgen, net als de drempels voor participatie aan het reguliere onderwijs. Daarbij werd ook de piste van een proefproject met een (kleuter)onderwijsaanbod op de residentiële terreinen en/of op de doortrekkersterreinen afgetoetst.

Vanuit de (partners rond) de gemeentelijke **residentiële terreinen** in Leuven, Mortsel en Wilrijk, is de voorbije jaren zeer sterk ingezet op onderwijs- en kleuterparticipatie bij ROM. Dankzij deze doorgedreven en volgehouden inspanningen is de kleuterparticipatie op deze terreinen sinds 2013 sterk toegenomen. Een aantal knelpunten in de onderwijsdeelname van ROM blijven echter overeind:

- de kleuterparticipatie stijgt, maar de instapleeftijd in het kleuteronderwijs (4 jaar) ligt vaak hoger dan gemiddeld.
- de kennis van het Nederlands is beperkt;
- het recht op schooltoelage is vaak niet gekend, of schooltoelage wordt niet meer aangevraagd omdat men het engagement rond voldoende aanwezigheden niet wenst aan te gaan - men veronderstelt dat deze later toch teruggevorderd zal worden;
- het opbouwen van een vertrouwensrelatie met ouders vraagt volgehouden inspanningen en tijd ;
- de kennis van het inschrijvingsrecht is beperkt;
- de sociaaleconomische context van gezinnen blijft zeer zwak;
- de problematische afwezigheden van de ingeschreven leerlingen blijft hoog;
- de grote discrepantie tussen de leefwereld van de ROM en de leefwereld van de klasgenoten en leerkrachten verhoogt de drempel om naar school te gaan en verkleint de kans dat de inschrijving op school het begin is van een stabiel en ononderbroken onderwijstraject.

Net omwille van de toegenomen kleuterparticipatie werd een proefproject met een onderwijsaanbod op het terrein, dat eerder nog geformuleerd werd als een vraag, beschouwd als een stap achteruit voor de reeds schoolgaande leerlingen. Inzetten op kleuterparticipatie is en blijft echter een prioriteit, en een aandachtspunt. Net als de partners op het terrein geloof ik in een beleid van aanklappend werken in samenwerking met de diverse partners. De partners formuleren daarbij een expliciete vraag van de betrokken scholen naar ervaringsuitwisseling.

Binnen de werkgroep ROM & Onderwijs, die in het voorjaar 2019 opnieuw samen komt en waarin naast mijn administratie ook het Agentschap Inburgering en Integratie, de lokale besturen van de betrokken residentiële terreinen (Mortsel, Wilrijk en Leuven) zitten, zullen hierrond concrete beleidsaanbevelingen geformuleerd worden.

Vlaanderen telt vijf **doortrekkersterreinen**, waarvan enkele momenteel gesloten of nog in opbouw zijn. Heel wat gezinnen verblijven dus op pleisterplaatsen, op privé-terreinen,

enz. Van de rondtrekkende gezinnen verblijft dus maar een gedeelte op de officiële en omkaderde doortrekkersterreinen. Ook over het aantal gezinnen dat op de doortrekkersterreinen verblijft, en de onderwijsparticipatie van hun kinderen, ontbreken de nodige data.

Enkel het doortrekkersterrein in Gent verzamelde volledige data voor 2017, voor de gezinnen die op hun terrein verblijven. Daaruit bleek dat op hun terrein om – over een jaar bekeken – een 500-tal minderjarigen verbleven, waarvan geen enkele leerling in die periode schoolliep. Een deel van de leerlingen gaat in bepaalde periodes wél naar school (bv. wanneer ze op hun thuisbasis in Frankrijk verblijven). Dit is echter een partieel beeld, van de andere doortrekkersterreinen zijn er momenteel geen data. Gezien de korte periode van verblijf (in principe max. 2 tot 3 weken), en de vaak beperkte tot onbestaande kennis van het Nederlands, is integratie in het regulier onderwijs geen evidentie. Op elk van de doortrekkersterreinen formuleert men het niet participeren aan onderwijs als een zeer groot knelpunt.

In Gent biedt het terrein zelf wel een vrijblijvend aanbod van onderwijsstimuli aan deze leerlingen. Er is daarvoor deeltijds een leerkracht aanwezig op het terrein. De piste van een eigen onderwijsaanbod op het terrein is dan ook afgetoetst met het doortrekkersterrein in Gent. Er worden een aantal pistes onderzocht, maar gezien de specificiteit en het wisselend publiek, is het voorzien in een aanbod geen evidentie. Er zijn tot op heden dan ook nog geen proefprojecten gestart.

Om de wenselijkheid en slaagkansen van een project over de verschillende doortrekkersterreinen heen te kunnen inschatten, zijn echter data nodig van de verschillende doortrekkersterreinen. Een zicht op de mate waarin gezinnen afwisselend op de verschillende terreinen verblijven is daarvoor immers cruciaal.

Daarom werd vanuit onderwijs mee de vraag geïnitieerd en ondersteund om een uniform registratiesysteem te ontwikkelen voor de verschillende doortrekkersterreinen. Het Agentschap Integratie en Inburgering laat, met ondersteuning van het programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO) een gemeenschappelijk registratiesysteem op doortrekkersterreinen ontwikkelen dat zal toelaten (in de toekomst) meer informatie over de doelgroep te verzamelen en een beter zicht te krijgen op de populatie. Mijn administratie leverde de nodige input om te garanderen dat de noodzakelijke data om een onderwijsbeleid te kunnen ontwikkelen voor deze groep, worden opgenomen in dit registratiesysteem.